

DE FUCHSIA.

(Vervolg van blz. 18.)

Wie gelegenheid heeft een collectie bloeiende fuchsia's in de open lucht van tijd tot tijd te bespieden, moet maar eens opletten, of er niet in de warme namiddaguren en tegen 't ondergaan van de zon iets wit en bronskleurigs door de planten schiet; iets, dat zich zoo snel beweegt, dat 't oog 't nauwelijks volgen kan, tot plotseling na een rukkend heen en weer schieten vlak voor een fuchsabloem een mooi vogelachtig diertje stil staat, zwevend gehouden door ongelooflijk snel trillende vleugels.

Dit is een vlinder, die werkelijk een tijdlang de fabel in stand heeft gehouden, dat er ook in Europa colibri's voorkomen. Deze vlinder *Macroglossa stellatarum* (d. w. z. de langtong, waarvan de rups op walstroosoorten leeft) lijkt in de vlucht door vorm, grootte en bewegelijkheid bijzonder veel op een colibri. Wel is de kleur niet bepaald schitterend, maar er zijn ook eenvoudig gekleurde colibri's; de Engelschen noemen 't diertje dan ook terecht de colibrivlinder. Bij ons heet het meekrapvlinder; hij behoort tot de sphinxen of onrusten, waarvan de larven ook pijlstaartrupsen heeten.

De *macroglossa* brengt, zwevend vóór de fuchsabloem, zijn verbazend lange tong door de meeldraadbundel heen in de kelkbuis (eigenlijk den hollen bloembodem), zuigt een oogenblik en schiet dan bliksemsnel verder naar een andere bloem. Ik heb ze vaak in mijn tuintje bezig gezien, ook op tuingeraniums en orchideeën, verleden jaar in Augustus zag ik er verscheidene tegelijk aan 't werk op de prachtige fuchsiaperken van Artis, tusschen de roofdiergalerij en de ijsberen.

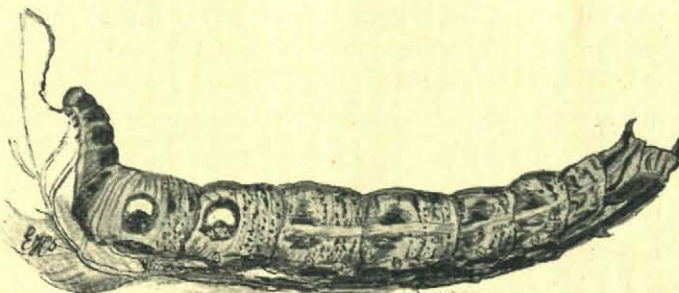
De rups van de vlinder, die onze fuchsia's bestuift, eet, voor zoover ik weet, geen fuchsialblad; ze leeft van meekrap en andere walstroo-soorten, maar er is een andere sphinxrups die behalve op wilgenroosjes nog verzot is op fuchsialblad; dat is de rups van het prachtige Avondrood, een van onze mooiste nachtvlinders, die ook bij dag en in de schemering vliegen. En nu is 't merkwaardig, dat andere rupsen maar zelden een fuchsialblad aantasten. Ook kan ieder waarnemen, dat de slakken er niet aanraken, al wordt rondom alles beschadigd door die lastige dieren.

De oorzaak hiervan is, dat er zich in 't blad van fuchsia en ook van de aanverwante wilgenroosjes scherpe naaldkristallen bevinden van zuringzure kalk; deze stof en de scherpte der puntige kalkkristallen (raphiden genaamd) beschermt de bladeren uit-

stekend tegen slakken-vraatzucht; deze dieren hongeren dood, al begraaft men ze onder fuchsialblad; eerst als door een scheikundige bewerking de kalk uit 't blad is verwijderd of gebonden is aan een andere stof, gaan ze er toe over ervan te vreten. De rupsen van 't Avondrood nu schijnen het juist niet zonder die kalk te kunnen stellen.

Meermalen werd mij zoo'n rups gebracht, die met een potje fuchsia op de markt gekocht werd, en onbemerkt in huis was gekomen. Ik heb er nu nog een paar in pop, die mij als vingerdikke en vingerlange dieren toegezonden werden uit Windesheim bij Zwolle; ze ontbladerden daar een wijnstok.

Rare beesten die „olifantrupsen”, en vooral merkwaardig om de schrikhouding, die deze „sphinx-rups”, ook al een naam voor 't diertje, bij gevaar kan aannemen. Beide houdingen heb ik hier nog eens geteekend, zooals ik ze waarnam bij de groote rupsen uit Windesheim. Meer zal ik er maar niet van vertellen, om niet in herhaling te vallen; want Thijssen is er in „Door 't Rietland” al aardig over aan den gang geweest.

Volwassen Olifant-rups, in een houding waardoor de „slurf” goed uitkomt.

Schrik- of Sphinxhouding van de Olifant-rups of Avondroodrups: *Deilephila elpenor*. (Syn. *Sphinx elp.*) De witte halve maantjes op den 3de en 4de ring, de borstpooten en het 1ste paar buikpooten, doen dienst bij deze maskerade, als oogen en borsten.

Liever wil ik de bladzijden, die ik nog beschrijven mag, besteden om iets van de behandeling en het stekken van fuchsiaplanten te vertellen voor hen, die eens voor de aardigheid tuinieren willen, of

hun kinderen een prettige bezigheid willen bezorgen.

In 't begin van April wordt de bladerlooze fuchsiaplant uit den kelder of van den zolder gehaald, om voor een zonnig venster zijn gewone plaats weer in te nemen. Zijn ze voor den tuin bestemd, dan is 't raadzaam met buitenzetten te wachten tot het eind van den maand of tot half Mei, want lang niet alle fuchsiasoorten zijn tegen onze nachtvorsten bestand. Ook kan men beginnen met ze binnen te zetten en langzaam aan de buitenlucht wennen, om ze dan einde Mei voor goed hun plaats in den tuin of buiten voor 't venster aan te wijzen. Heen en weer sollen met de fuchsia's bekomt ze anders niet best; ze moeten het licht houden van den kant, waar ze dat 't eerst ontvangen hebben, tenminste als de bloemknop zich al vertoond heeft, anders vallen de knoppen af. Dus dan niet meer van de koude weer in de warmte brengen; omgekeerd hindert zoozeer niet, als 't bedachtzaam gebeurt.

Het eerste wat aan een overwinterende fuchsia te doen valt, om een rijkbloeiende, forsche plant te krijgen, is terugsnijden en verpotten. Dat terugsnijden is nog al makkelijk, daar de fuchsia niet uit de bovenste knoppen en aan de eindloten bloeit; anders was er vakkennis voor noodig, zooals bij Hortensia's. Knip eerst maar de dorre, slappe punten van alle takken weg en zet dan gerust een schaar of een scherp mes in den tak een drie of vier knopjes lager dan de hoogste knop of knoop, die er over bleef. Die knoppen zitten bij 't litteken van de afgevallen bladparen. Ook de erg dunne takjes van 't vorige najaar kunnen tot op den dikkeren stam worden weggesneden; daaruit komen toch geen bloemloten.

Bij 't verpotten moet een goed gereinigde en met water doortrokken pot gebruikt worden, iets grooter dan de vorige. Op 't bodemgat worden eenige potscherven gelegd voor den afvoer van 't overtollige gietwater, anders wordt het trek gat licht verstopt door kluiten aarde. Nu moet een voorraad teelaarde met veel scherp zand vermengd worden, en de oude wortelbal met een potlood of puntig houtje wat losgewerkt worden. Dan de wortelbal weer in een voor de helft of voor een kwart gevulden pot; de rest van de zandige aarde er bij tot een eindje onder den potrand; goed aandrukken en zacht voorzichtig begieten *in de geul* rondom den potrand. Zet de plant nu maar voor 't venster en houdt de aarde vochtig, maar niet kletsnat. In 't eerst is gieten om den anderen dag voldoende; beginnen de knoppen of oogen uit te loopen, dan iets meer, tot de warme dagen komen; want 's zomers kan de fuchsia de droge kamerlucht niet meer verdragen. Dat de fuchsia er op ingericht is om in vochtige lucht te leven, kan men merken na een warmen nacht. Dan

zijn al de bladeren omzoomd door waterpareltjes, die uit de waterporiën te voorschijn zijn gekomen; 't verschijnsel is haast zoo mooi als bij aardbeien. In de kamer merkt men er nooit iets van, de lucht is er meestal te droog voor.

Wie beschikken kan over een glazen kastje, een oud terrarium b.v., een groote kaas- of pendulestolp of iets dergelijks, als 't maar hol en van glas is, moet eens beproeven zijn fuchsia, die, zoo als boven is aangegeven werd behandeld, te stekken. Een plant bij een kweker gekocht, al is ze getrokken, kan ook dienen.

Dit lukt meestal wel, al zal 't procent van de stekjes, die aanslaan bij den dilettant-bloemkweker in 't eerst natuurlijk nog niet heel groot zijn. 't Is een gezellige en leerzame plantkunde-les voor school of kinderkamer.

Verschaf u bloempotjes, ^{„stekpotjes”, 6-7 cm} zoo klein als ze te krijgen zijn en zet die in een aarden bakje, een diep bord b.v., waar de stolp overheen past. Vul die potjes met tuinaarde, goed vergane bladermest en strooi er boven op een laagje van fijn wit zand; prik nu in ^{de aarde} ~~elk~~ potje een gaatje tot halfweg den bodem, met een griffel b.v., en de wiegjes voor de jonge fuchsia's zijn klaar. Nu gaan we stekjes snijden. We nemen ze in April of Mei, of nog vroeger als onze fuchsia al heel wat loten heeft gemaakt, maar nog weinig of geen knop vertoont; zijn er al kleine bloemknoppen, dan nemen we liever een dunner takje, met 3 of vier bladparen hoogstens. Knip nu voorzichtig de beide bladeren van 't vierde paar, van boven geteld, vlak bij den stengel af en snijd 't takje schuin door, vlak onder de knoop; dat is de plek waar de stelen van de beide afgeknipte bladeren waren ingeplant. Steek nu uw ^{aarde} ~~bloempot~~ zoo verkregen stekje in het gaatje van de ~~bloempot~~, dek het met een omgekeerd drinkglas, daarover de stolp ^{en} alles is klaar; het stekje zal ^{vanzelf} spoedig wortelen en de wortels vullen het potje. Dan moet de wortelbal voorzichtig in een grooteren pot worden overgebracht en de plant langzaam aan de vrije, minder vochtige lucht worden gewend.

Op drie dingen moet ge vooral letten. Ten eerste dat de onderkant, de snijvlakte, de aarde in 't steekgat aanraakt, niet meer maar vooral niet minder; het beste is daartoe wat zand van de bovenlaag in 't gaatje te laten vallen vóór 't stekje wordt ingezet; want als er een leeg ruimte onder 't snijvlak blijft, wortelt het niet. Ten tweede moet de lucht kunnen toetreden, het glas over het stekje moet daartoe op klosjes of steentjes rusten; en van tijd tot tijd moet de plant, die begint uit te loopen, in de kamer, zonder gevaar voor tocht, gelucht worden. 't Zonlicht moet in 't eerst niet worden toegelaten, maar de stekjes mogen ook niet in 't donker staan. Ten derde moet ge voor voldoende vochtigheid en

warmte zorgen, door gieten met lauw water op de bladeren en met iets warmer in het bord, waarin

Is het stekje al een plant geworden, dan moet er van tijd tot tijd weggesneden worden al wat te

Een verarmde Fuchsia, waaraan na den winter niets gedaan is. Teekening van WILLEM F. A. POTHAAS.

de potjes staan. In een warme kas is dit natuurlijk overbodig.

wild opschiet of krom groeit; de bovenste knoppen wegnemen bevordert den groei der zijtakken; zorg

vooral, dat de knoppen, meest de derde van boven, die naar de buitenzijde van de plant zijn gekeerd, niet worden weggenomen; dat geven de sterkste en vroegst bloeiende loten. Zoo'n in April of Mei gestekte fuchsia kan in Juli al een frisch bloeiende plant zijn.

Ook uit het zaad van de glanzige, donkerpaarse fuchsia-bes kunnen flinke planten opgekweekt worden, maar dat is een veel lastiger werkje dan het vermenigvuldigen door stekjes.

Zonder broeikasje is het haast niet te doen; want een temperatuur van minstens 70° F. is er toe noodig, als men veel kaus op slagen wil hebben. Toch lukt het wel eens met een enkele van de uitge-

strooide zaden; natuurlijk moeten ze onder glas blijven en als er van een broeikasje geen sprake kan zijn, moet lauw water veel goed maken en dan is het ook niet aan te raden vóór Juni uit te zaaien.

De zaden ontkiemen nog al makkelijk, maar de meeste plantjes rotten bij mij steeds weg, zoodra ze vier blaadjes hebben, waarschijnlijk doordat de waterdamp onder de glazen te koud of te ongelijkmatig van temperatuur was.

't Is te probeeren; maar wie niet goed tegen teleurstelling kan, doet beter het met stekken te beproeven.

E. HEIMANS.

De Zijderups en haar ontwikkeling.

De rupsen van een kleinen, grauwwitten nachtvlinder zijn de voornaamste voortbrengers van de zijde; 't zijn de spinseldraden, waarvan zij een tonnetje, een *cocon* spinnen, voordat zij in den poptoestand overgaan.

Door den invloed van eeuwenlange kweeking door den mensch heeft deze „zijdeworm” zijn ware natuur verloren; hij kan niet meer blijven zitten op de hangende en in beweging zijnde blaren van den moerbeiboom, waarvan hij bij voorkeur leeft. Hij heeft ook het instinct verloren, om zich onder de bladeren te verschuilen ter bescherming tegen de zonnestralen. Het wijfje blijft als vlinder onbeweeglijk zitten; te nauwernood kan het de vleugels bewegen en het mannetje loopt en fladdert wel om het wijfje heen, doch zich opheffen kan het niet, terwijl de wilde mannetjes zeker evengoed hebben kunnen vliegen als bij iedere andere vlindersoort. Zij leven beide slechts enkele dagen, den tijd benodigd voor 't bevruchten en afleggen der eieren.

In het zuiden van Frankrijk vooral wordt de zijdetelt op groote schaal gedreven. „*Magnan*”, noemt men daar den gewonen zijdeworm en het vertrek, waarin hij gekweekt wordt, heet *Magnanerie*.

Men brengt de eitjes van de zijderups in de *Magnanerie* om ze te laten uitkomen. Vroeger deed men dat door de warmte van versche paardemest of wel door de temperatuur van 't menschelijk lichaam (n. m. onder de oksels van de armen!). Thans stookt men die vertrekken op eene bepaalde temperatuur.

De eerste zorg van den *Magnanier* (Zijdeteler) is, in het bezit te komen van goede eieren. Het vertrek, waarin ze worden uitgebroed moet zóó zijn ingericht, dat een geregelde luchtverversching kan plaats hebben; want dit is een eerste vereischte.

De zijdetelers krijgen de eieren midden in den winter en bewaren die, in dunne laagjes uitgespreid, tusschen opgevouwen linnen, dat op een luchtige, doch niet vochtige plaats wordt opgehangen.

Zoodra zich de knoppen van den moerbeieboom beginnen te ontplooien, wordt aangevangen met het uitbroeden der eieren. Daartoe legt men ze op bladen papier in zeer dunne laagjes op een tafel, die op het zuiden staat. Zóó laat men ze drie of vier dagen liggen, zorgende, dat de zonnestralen er niet op kunnen vallen.

Als de rups op 't punt is, uit 't eitje te komen, kan men met een sterk vergrootglas zien, dat zij met haar zwarten bek door de eierschaal boort. Op elk uur van den dag komen er rupsen uit, maar de meeste 's morgens tusschen 5 en 7 uur.

Men noemt *âges*, leeftijden, tijdperken van den zijdeworm de perioden van zijn ontwikkeling, die door de vervellingen van elkaar zijn gescheiden. De eerste *âge* duurt 5 dagen; de tweede 4; de derde 6; de vierde 7; de vijfde 10 dagen. Wanneer de rupsen vervellen, eten zij niet, om echter na de vervelling de schade weer in te halen.

Daar het voor de goede orde in de *Magnanerie* van belang is, dat alle rupsen tegelijk vervellen en dus ook gelijk verpoppen, tracht men dit te bevorderen door de eerst uitgekomen rupsen te laten vasten, totdat de laatste zijn uitgekomen (van denzelfden dag natuurlijk!). Om te vervellen spint de rups het onderste gedeelte van haar lijf en pooten aan het een of ander voorwerp vast; de huid van 't voorste gedeelte valt nu als een masker af en de rups kruipt uit die opening, terwijl de oude huid blijft liggen. Soms gelukt het haar niet, uit haar vel te komen en dan sterft zij.